

Osmošolci pozdravljeni!

Ta teden je že 4.!, ko bomo delali od doma. Že cel mesec bo minil, kar smo se nazadnje videli!! Gre hitro, kaj!? Pred vrati so prazniki, ki jih bomo letos prvič praznovali na način, ki ga ne poznamo. Od doma in doma! Naj bo kljub temu vesel in prazničen, še posebej, ker boste v velikem številu v krogu ožje družine.

Pojmi za ponavljanje: malonemška/velikonemška združitev, dualizem; Giuseppe Garibaldi, Otto von Bismarck; Franc Jožef in Elizabeta. Pojme ponovi ustno, če želiš, razlago zapiši pod učno snov: Spremenjena razmerja moči.

Učno snov 7 (str. 70-71): Nastanek političnih strank, bomo sedaj spustili.

Novo učno snov zapiši/prilepi v zvezek.

POLITIČNO DOGAJANJE NA SLOVENSKEM

Učbenik str. 72-73, Atlas str. 50-51

Sredi 19. stoletja so se na ozemlju, kjer so živeli Slovenci krepili:

- pomen slovenskega jezika
- zavest o enotnosti slovenskega prebivalstva
- oznaki **SLOVENEK, SLOVENIJA** sta vse bolj uveljavljeni
- misel o povezavi vseh Slovencev v eno telo

KREPITEV NARODNEGA GIBANJA

- Slovenščina postane učni jezik in vzpodbudi slovenski narodni preporod
- **Anton Martin Slomšek** si prizadeva za krepitev slovenščine in slovenske narodne zavesti
- Dr. Janez **Bleiweis** – urednik časopisa: **KMETIJSKE IN ROKODELSKE NOVICE**
- **Dr. France Prešeren** – dvigne slovenščino v jezik literarnega ustvarjanja

LETO 1848 IN PROGRAM ZDRUŽENE/ZEDINJENE SLOVENIJE

- Revolucionarno leto: širijo se demonstracije in nemiri (tudi kmetje!)
- ideje o združitvi slovenskega narodnostnega ozemlja se javno širijo
- Program Združene Slovenije – prvi avtor: **Matija Majar – Ziljski** zahteva, da slovenščina postane učni in upravni jezik ter slovensko univerzo. Je za ohranitev Avstrije – le tako bodo slovanski narodi dobili ustrezne pravice.
- **Program Združena Slovenija => temeljni slovenski politični program** (ni imel večinske podpore)

NARODNI RAZVOJ

- Nacionalne ideje je absolutizem zatiral, zato so nadaljevali s kulturnim delom:
  - Leta 1851 v Celovcu ustanovijo: **Mohorjevo družbo**, ki je skrbela za dostopnost knjig širšim množicam

- Osnovne šole pridejo ponovno pod nadzor katoliške cerkve (1855) – položaj slovenščine, kot učnega jezika, se izboljša!
- Slovenska **duhovščina** močno **krepi narodno zavest!**
- Slovenščina postane učni predmet na gimnazijah (slovenski dijaki)
- Slovenski jezik sprejmejo v uradni list

OBNOVA USTAVNEGA ŽIVLJENJA

- Po porazu v vojni z Italijo je moral cesar popustiti v notranjih zadevah in ponovno dovoliti narodna gibanja. Slovenci so po vzoru Čehov, od leta **1861** ustanavljali **ČITALNICE**. Prirejale so: predavanja, gledališke igre, koncerte in ples. Ustanavljali so **telovadna društva** (Južni sokol), **Dramatično društvo** in Slovensko matico. Leta **1867** so bili uspešni na **volitvah v deželni zbor** - Slovenci so dobili večino!

TABORI

- Po porazu Avstrije v vojni s Prusijo je moral cesar ponovno popustiti: z Madžari dosežejo leta **1867 dualizem**. Politični program Združena Slovenija je dobil nov zagon.
- 1868 so "mladoslovenci" začeli organizirati **tabore** = **množično politično zborovanje na prostem**
- Do leta 1871 – so izvedli 18 taborov (v **Ljutomeru prvi**, v **Ljubljani-Vižmarjah največji**)
- Odločno so zahtevali uresničitev programa Združene Slovenije in **enakopravnost slovenskega jezika!**

NASTANEK POLITIČNIH STRANK

- Med Slovenci sta se izoblikovali dve struji:
  - **Liberalci**: zavzemajo se za odločno narodno politiko ter liberalna načela!
  - **Klerikalci**: opirajo se na katoliško cerkev in slovensko duhovščino; zagovarjajo previdnejšo narodno politiko
- 1890 je nastala Katoliška narodna stranka, preimenovala se je v SLS – Slovensko ljudsko stranko (Delovala predvsem na podeželju)
- Narodnonapredna stranka (pristaše je imela predvsem v mestih)
- 1896 ustanovijo Jugoslovansko socialdemokratsko stranko (JSDS)

Vir: <https://museu.ms/collection/object/253815/vesele-velikonocne-praznike?pUnitId=1340>, pridobljeno 4. 4. 2020